

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВАМИ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Тарасюк Г. М., д. е. н., професор
Житомирський державний технологічний університет

Безпека та якість харчової продукції вже давно стали основними для вибору споживачем того чи іншого товару. Виробник повинен запропонувати ринку не просто якісну та безпечну для здоров'я продукцію, але екологічну чисту, органічну. Ці критерії є особливо важливими для підприємств, які прагнуть зайняти лідируючі позиції на ринку.

Зміцнення техногенного навантаження і активне руйнування навколишнього середовища призвело до того, що світ знаходиться на межі екологічної катастрофи. Саме з цієї причини в кінці минулого століття і була сформована концепція збалансованого еколого-економічного, соціального розвитку. Окремою складовою цієї концепції є виробництво екологічно чистої продукції, яка є актуальною для теперішнього покоління. Те, що ми їмо, формує в майбутньому стан нашого здоров'я, що є вирішальним фактором для нормального та комфортного людського життя.

Слід зазначити, що в сучасних тенденціях глобалізації перспективними для України є західні європейські ринки, для яких характерними є стандарти екологічно чистої їжі. Наша країна має величезний потенціал для виробництва органічних продуктів харчування та органічного землеробства. Нині в Україні спостерігається збільшення культури споживання продуктів харчування та підвищення інтересу до їх якості.

У світовій практиці органічна продукція, що виготовляється за природними технологіями, виключає використання мінеральних добрив, її виробництво не має негативного впливу на навколишнє середовище. Органічна продукція виробляється з дотриманням вимог міжнародних стандартів на всіх технологічних етапах та етапах її реалізації; при її виробництві не застосовуються барвники, харчові добавки, консерванти і генномодифіковані продукти, заборонена рафінація, мінералізація тощо.

Екологічне маркування стало необхідним для просування на світовому та європейському ринках. Нині більше 30 країн запровадили відповідні знаки маркування в практичному використанні, серед них країни ЄС, США, Австралія, Японія та інші. Так, в країнах ЄС використовують символ «Квітка», який впроваджений ще в 2000 році, в країнах Скандинавії (Швеції, Норвегії, Фінляндії та ін.), з 1990 року використовують символ екологічного маркування «Скандинавський лебідь», символом екологічно чистої продукції в Німеччині став «Голубий ангел». Україна ввела екологічне маркування під символом «Зелений журавель», який має сьогодні уже 10-річний досвід роботи в сфері оцінки відповідних товарів і послуг з метою визначення їх якісних та екологічних переваг. Таке екологічне маркування дає можливість споживачам робити усвідомлений вибір на користь продукції з найкращими показниками якості та безпеки.

Але, на жаль, протягом 10 років існування екологічного маркування по всій Україні лише 23 організації займаються виробництвом такої харчової продукції. При цьому жодного виробника із Житомирської області у цьому списку немає [1].

Потенціал підприємств харчової промисловості необхідно розглядати як цілісну виробничу систему, починаючи від сировинної бази і закінчуючи якістю готової продукції, умовами її реалізації.

Аналіз потенціалу підприємств харчової промисловості України з виробництва екологічно чистої продукції на прикладі підприємств Житомирської області дозволив виділити основні проблеми, перепони в цій сфері [2, 3], а саме:

- високий рівень зносу основних засобів підприємств;
- відсутність дієвого контролю по всьому виробничому ланцюгу і на всіх етапах життєвого циклу виробництва продукції (починаючи з вирощування сировини і закінчуючи каналами збуту);
- нездатність частини населення нашої країни сприйняти необхідність виробництва і споживання екологічно чистої продукції;
- наявність екологічних проблем в Україні та Житомирській області, слабка участь держави у вирішенні цієї проблеми;
- недосконалість екологічного законодавства в Україні, наприклад екологічні стандарти ISO носять тільки рекомендаційний характер.

Виходячи із проведених досліджень, можна запропонувати шляхи підвищення потенціалу виробництва екологічно чистої продукції:

- переоснащення підприємств харчової промисловості України (в тому числі встановлення нових фільтрів для очистки води при виробництві);
- використання ресурсозберігаючих технологій при виробництві екологічно чистої продукції;
- нарощування використання ресурсів пропорційно до можливостей їх відновлення, дотримуючись хоча б принципів простого відтворення, зменшуючи використання невідтворювальних ресурсів;
- мінімізація відходів виробництва, які негативно впливають на навколишнє середовище;
- розробка для кожного технологічного процесу показників якості, які відображали б її точність, стійкість, чутливість до управління;
- активне використання досягнень науково-технічного прогресу і нових біотехнологій для виробництва екологічно чистої продукції.

Запровадження представлених пропозицій допоможе підприємству налагодити виробництво екологічно чистої продукції. Окрім того, щоб переконати споживачів надати перевагу екологічно чистій продукції, варто звернути увагу на впровадження

маркетингових інструментів збуту такої продукції. Це питання надзвичайно важливе і актуальне в сучасній глобальній економіці і потребує подальших досліджень.

Література

1. Орган екологічної сертифікації та маркування. / Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.ecolabel.org.ua/> (Дата звернення: 11.03.2015).

2. Шкарлет С. Теоретичні та прикладні аспекти оцінки конкурентоспроможності молокопереробних підприємств на молочному ринку України [Електронний ресурс] / С.Шкарлет, Г. Тарасюк, В. Балковська, О. Погайдак // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2014. – Вип. 2 (11). – С. 104-118. – Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf>.

3. Тарасюк Г. М. Стратегічне планування розвитку підприємств харчової промисловості в умовах глобалізаційних викликів / Г. М. Тарасюк // кол. монограф. «Менеджмент суб'єктів господарювання: теорія та практика // за заг. ред. д.е.н., проф. Тарасюк Г.М. – Житомир : ЖДТУ, 2013. – 400 с. – С.234-239.